T004 A HÀM IV 132-Kinh Lại Tra Hoà La-Phẩm Đại

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

132. KINH LAÏI-TRA-HOØA-LA1

Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät du hoùa taïi Caâu-laâu-saáu2 cuøng vôùi chuùng ñaïi Tyø-kheo, ñi deán Thaâu-loâ-tra3; truù trong vöôøn Thi-nhieáp-hoøa4, phía Baéc thoân Thaâu-loâ-tra. Baáy giôø, caùc Phaïm chí, Cö só thoân Thaâu-loâ-tra nghe ñoàn raèng: “Sa-moân Cuø-ñaøm, con doøng hoï Thích, lìa boû toâng toäc, xuaát gia hoïc ñaïo, ñang du hoùa Caâu-laâu-saáu cuøng vôùi chuùng ñaïi Tyø-kheo, ñi ñeán thoân Thaâu-loâ-tra naøy, truù trong röøng Thi-nhieáp-hoøa, phía Baéc thoân Thaâu-loâ-tra. Sa-moân Cuø-ñaøm aáy coù tieáng taêm lôùn, ñoàn khaép möôøi phöông. Sa-moân Cuø- ñaøm laø Nhö Lai, Voâ Sôû Tröôùc, Ñaúng Chaùnh Giaùc, Minh Haïnh Thaønh Töïu5, Thieän Theä, Theá Gian Giaûi, Voâ Thöôïng Só, Ñaïo Phaùp Ngöï6, Thieân Nhaân Sö, Phaät, Chuùng Höïu7. Vò aáy ôû trong theá gian naøy, giöõa Chö Thieân, Ma, Phaïm, Sa-moân, Phaïm chí, töø ngöôøi ñeán trôøi, maø töï tri, töï giaùc, töï chöùng ngoä, thaønh töïu an truï8. Vò aáy thuyeát phaùp vi dieäu ôû khôûi ñaàu, vi dieäu ôû khoaûng giöõa vaø ñoaïn cuoái cuõng vi dieäu, coù nghóa, coù vaên; cuï tuùc thanh tònh, hieån hieän phaïm haïnh9. Neáu ñöôïc gaëp Ñöùc Nhö Lai, Baäc Voâ Sôû Tröôùc, Ñaúng Chaùnh Giaùc ñeå toân troïng, leã baùi, cuùng döôøng, thöøa söï, thaät laø thieän lôïi thay! Chuùng ta neân cuøng nhau ñeán gaëp Sa-moân Cuø-ñaøm ñeå leã baùi, cuùng döôøng.” Caùc Cö só, Phaïm chí thoân Thaâu-loâ-tra sau khi ñaõ ñöôïc nghe nhö vaäy, moãi ngöôøi cuøng vôùi quyeán thuoäc theo sau, töø thoân Thaâu-loâ-tra ra ñi, höôùng veà phía Baéc, ñeán vöôøn Thi-nhieáp-hoøa. Hoï mong gaëp Ñöùc Theá Toân ñeå leã baùi, cuùng döôøng. Sau khi ñeán nôi Phaät, caùc Phaïm chí, Cö só thoân Thaâu-loâ-tra kia, coù ngöôøi cuùi ñaàu leã baùi saùt chaân Phaät roài ngoài

1. Baûn Haùn, quyeån 31. Töông ñöông Paøli, M. 82 Raæhapaøla-suttanta. Haùn bieät dòch, No.68 Phaät thuyeát Laïi- tra-hoøa-la kinh, Ngoâ Chi Khieâm dòch; No.69 Phaät Thuyeát Hoä Quoác Kinh, Toáng, Phaùp Hieàn dòch. 2. Caâu-laâu-saáu Paøli: Kuruøsu, giöõa nhöõng Kuru. 3. Thaâu-loâ-tra No.69:
Ñoå-la tuï laïc. No.68: töø Caâu-löu quoác ñeán Thaâu-la-aâu-tra quoác. Paøli: Thullakoæææhikaö naøma kuruønaö nigamo, moät laøng cuûa ngöôøi Kuru teân laø Thullakoæææihika. 4. Thi-nhieáp-hoøa vieân Paøli: Siösapaøvana,
röøng caây siösapa. 5. Haùn: Minh Haønh Thaønh thöôøng noùi laø Minh
Haønh Tuùc. Paøli: vijjaø-caraòsampanno. 6. Haùn: Ñaïo phaùp ngöï thöôøng noùi laø Ñieàu ngöï tröôïng phu. Baûn Haùn naøy ñoïc dhamma
(phaùp) thay vì damma (huaán luyeän). 7. Chuùng Höïu töùc Theá Toân.
Paøli: Bhagavaø. 8. Haùn: bæ ö thöû theá… töï tri töï giaùc töï taùc chöùng thaønh töïu du. Caùc baûn Paøli: so imaö lokaö sadevakaösayaö abhióóaø sacchikatvaø pavedeti, “Vò aáy sau khi baèng thaéng trí töï mình chöùng nghieäm theá giôùi naøy bao goàm chö Thieân… roài thuyeát minh”. Trong Paøli, caùc töø lokaö (theá gian)... ñeàu ñoàng nghieäp caùch, tuùc töø tröïc tieáp cho pavedeti (thuyeát minh) vaø sacchikatvaø (sau

khi chöùng nghieäm); trong khi, trong baûn Haùn, theá gian… ñöôïc hieåu laø ö caùch, tuùc töø chæ nôi choán. 9. Haùn: cuï tuùc thanh tònh, hieån hieän phaïm haïnh Paøli: kevalaparipuòòaö parisuddhaö brahmacariyaö
pakaøseti, giôùi thieäu ñôøi soáng phaïm haïnh tuyeät ñoái hoaøn haûo, tuyeät ñoái trong saïch. Trong baûn Haùn, caùc töø cuï tuùc, thanh tònh, caàn ñöôïc hieåu laø phaåm ñònh cho phaïm haïnh.

sang moät beân; coù ngöôøi chaøo hoûi Phaät roài ngoài sang moät beân; coù ngöôøi chaép tay höôùng Phaät roài ngoài sang moät beân; coù ngöôøi töø xa thaáy Phaät, laëng leõ ngoài xuoáng. Khi caùc Phaïm chí, Cö só thoân Thaâu-loâ-tra ai naáy ñeàu ngoài yeân, Ñöùc Phaät noùi phaùp cho hoï, khuyeán phaùt khaùt ngöôõng, thaønh töïu hoan hyû. Sau khi baèng voâ löôïng phöông tieän noùi phaùp cho hoï, khuyeán phaùt khaùt ngöôõng, thaønh töïu hoan hyû roài Ñöùc Phaät ngoài im laëng. Baáy giôø, caùc Phaïm chí, Cö só thoân Thaâu-loâ-tra sau khi ñöôïc Phaät thuyeát phaùp, khuyeán phaùt ngöôõng, thaønh töïu hoan hyû roài, ai naáy ñeàu rôøi choã ngoài ñöùng daäy, cuùi ñaàu saùt chaân Phaät, ñi quanh Phaät ba voøng roài ra veà. Luùc baáy giôø con trai Cö só laø Laïi-tra-hoøa-la10 vaãn ngoài khoâng ñöùng daäy. Ñeán luùc caùc Phaïm chí, Cö só thoân Thaâu-loâ-tra ra veà chaúng bao laâu, Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só lieàn rôøi choã ngoài ñöùng daäy, tròch vai aùo, chaép tay höôùng veà Phaät maø baïch raèng: “Baïch Theá Toân, nhö con bieát, ñoái vôùi giaùo phaùp maø Phaät ñaõ daïy, neáu con soáng taïi gia bò tuø haõm trong nhöõng söï phieàn toûa, khoâng theå troïn ñôøi thanh tònh tu haønh phaïm haïnh ñöôïc. Baïch Theá Toân, xin cho con ñöôïc theo Theá Toân xuaát gia hoïc ñaïo, thoï giôùi cuï tuùc, ñöôïc laøm Tyø-kheo tònh tu phaïm haïnh.” Ñöùc Theá Toân hoûi: “Naøy con trai Cö só, cha meï coù cho pheùp oâng ôû trong Chaùnh phaùp luaät naøy, chí tín, lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo khoâng?” Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, cha meï chöa cho con ôû trong Chaùnh phaùp luaät naøy chí tín, lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo.” Ñöùc Theá Toân daïy: “Naøy con trai Cö só, neáu cha meï khoâng cho pheùp oâng soáng trong Chaùnh phaùp luaät naøy, chí tín, lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo, thì Ta khoâng theå ñoä oâng xuaát gia hoïc ñaïo, cuõng khoâng theå truyeàn trao giôùi cuï tuùc. Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só baïch: “Baïch Theá Toân, con seõ phöông tieän xin cha meï ñeå con ñöôïc pheùp ôû trong Chaùnh phaùp luaät naøy chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo.” Ñöùc Theá Toân daïy: “Naøy con trai Cö só, tuøy öôùc muoán cuûa oâng.” Khi aáy Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só nghe lôøi Phaät daïy, caån thaän ghi nhôù, cuùi ñaàu leã saùt chaân Phaät, ñi quanh ba voøng roài ra veà. Veà ñeán nhaø, oâng thöa vôùi cha meï: “Thöa cha meï, nhö con bieát, ñoái vôùi giaùo phaùp maø Phaät ñaõ daïy, neáu con soáng taïi gia ñình, bò tuø haõm trong nhöõng söï phieàn toûa, khoâng theå troïn ñôøi thanh tònh tu haønh phaïm haïnh ñöôïc. Cuùi xin cha meï cho con trong Chaùnh phaùp luaät naøy maø chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo.” Cha meï cuûa Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só baûo: “Laïi-tra-hoøa-la, cha meï chæ coù moät mình con, heát söùc yeâu thöông chieàu chuoäng, loøng nhöõng quyeán luyeán khoâng keå xieát. Giaû söû con coù cheát ñi, cha meï coøn khoâng muoán rôøi

boû, huoáng gì coøn soáng maø nôõ lìa xa, khoâng nhìn thaáy ñöôïc maët sao?” Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só laïi thöa ñeán laàn thöù ba: “Thöa cha meï, nhö con bieát, ñoái vôùi giaùo phaùp maø Phaät ñaõ daïy, neáu con soáng taïi gia ñình, bò tuø haõm trong nhöõng söï phieàn toûa, khoâng theå troïn ñôøi thanh tònh tu haønh phaïm haïnh

10. Laïi-tra-hoøa-la Cö só töû Paøli: Raæahapaølo naøma
kulaputto.

ñöôïc. Cuùi xin cha meï cho con trong Chaùnh phaùp luaät naøy maø chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo.” Cha meï Laïi-tra-hoøa-la cuõng laïi baûo ñeán laàn thöù ba: “Laïi-tra-hoøa-la, cha meï chæ coù moät mình con, heát söùc yeâu thöông chieàu chuoäng, loøng nhöõng quyeán luyeán khoâng keå xieát. Giaû söû con coù cheát ñi, cha meï coøn khoâng muoán rôøi boû, huoáng gì coøn soáng maø nôõ lìa xa, khoâng nhìn thaáy ñöôïc maët sao?” Khi aáy Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só lieàn vaät mình xuoáng ñaát, noùi: “Töø nay con khoâng ñöùng daäy, khoâng uoáng, khoâng aên, cho ñeán khi naøo cha meï cho con ôû trong Chaùnh phaùp luaät naøy chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo.” Roài Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só traûi qua moät ngaøy khoâng aên, cho ñeán hai ngaøy, ba ngaøy, boán ngaøy, nhieàu ngaøy khoâng aên. Baáy giôø cha meï Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só ñeán beân con baûo raèng: “Laïi-tra-hoøa-la, ngöôøi con meàm maïi, thaân hình ñeïp ñeõ, thöôøng naèm ngoài treân giöôøng toát, nay con khoâng bieát khoå sao? Laïi-tra-hoøa-la, con haõy mau ñöùng daäy, soáng ñôøi duïc laïc maø boá thí, sung söôùng maø tu phöôùc nghieäp. Vì sao? Laïi-tra-hoøa-la, caûnh giôùi cuûa Ñöùc Theá Toân raát khoù, raát khoù! Xuaát gia hoïc ñaïo laïi caøng raát khoù.” Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só vaãn naèm im laëng khoâng ñaùp. Roài cha meï Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só ñi ñeán thaân baèng quyeán thuoäc vaø caùc quan vieân noùi raèng: “Mong quyù vò haõy cuøng ñeán choã Laïi-tra-hoøa-la khuyeân noù daäy.” Thaân baèng quyeán thuoäc cuûa Laïi-tra-hoøa-la vaø caùc quan vieân beøn cuøng nhau ñi ñeán choã Laïi-tra-hoøa-la baûo raèng: “Naøy caäu Laïi-tra-hoøa-la, ngöôøi caäu meàm maïi, thaân hình ñeïp ñeõ, thöôøng naèm ngoài treân giöôøng toát, nay khoâng bieát khoå sao? Laïi-tra-hoøa-la, caäu haõy mau ñöùng daäy, soáng ñôøi duïc laïc maø boá thí, sung söôùng tu phöôùc nghieäp. Vì sao? Laïi-tra-hoøa-la, caûnh giôùi cuûa Ñöùc Theá Toân raát khoù, raát khoù! Xuaát gia hoïc ñaïo laïi caøng raát khoù.” Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só vaãn naèm im laëng khoâng ñaùp. Roài cha meï Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só ñi ñeán caùc thieän tri thöùc ñoàng baïn ñoàng löùa vôùi Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só, noùi raèng: “Mong caùc caäu ñeán choã Laïi-tra-hoøa-khuyeân noù ñöùng daäy.” Caùc thieän tri thöùc ñoàng baïn ñoàng löùa vôùi Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só, lieàn cuøng nhau ñi ñeán beân Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só, noùi raèng: “Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só, ngöôøi baïn meàm maïi, thaân hình ñeïp ñeõ, thöôøng naèm ngoài treân giöôøng toát, nay baïn khoâng bieát khoå sao? Laïi-tra-hoøa-la, baïn haõy mau ñöùng daäy soáng ñôøi duïc laïc maø boá thí, sung söôùng tu phöôùc nghieäp. Vì sao? Laïi-tra-hoøa-la, caûnh giôùi cuûa Ñöùc Theá Toân raát khoù, raát khoù! Xuaát gia hoïc ñaïo laïi caøng raát khoù.” Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só vaãn im laëng khoâng ñaùp. Khi aáy caùc

thieän tri thöùc ñoàng baïn, ñoàng löùa vôùi Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só ñi ñeán choã cha meï Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só noùi raèng: “Hai baùc neân cho Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só ôû trong Chaùnh phaùp luaät naøy chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo. Neáu anh aáy thích soáng nhö vaäy, thì ngay trong ñôøi naøy coøn coù theå gaëp nhau. Neáu anh aáy chaùn soáng caûnh aáy thì töï nhieân seõ trôû veà vôùi cha meï. Nay neáu khoâng cho anh aáy ñi, nhaát ñònh anh aáy seõ cheát, khoâng nghi ngôø gì nöõa. Nhö theá coù ích gì?” Khi aáy, cha meï Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só nghe xong, lieàn noùi vôùi caùc thieän tri thöùc

ñoàng baïn ñoàng löùa vôùi Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só raèng: “Chuùng toâi nay cho Laïi-tra-hoøa-la ôû trong Chaùnh phaùp luaät maø chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo. Neáu hoïc ñaïo maø vaãn trôû veà cho chuùng toâi gaëp.” Roài caùc thieän tri thöùc ñoàng baïn ñoàng löùa vôùi Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só lieàn cuøng nhau ñeán choã Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só noùi raèng: “Naøy baïn, cha meï ñaõ cho baïn ôû trong Chaùnh phaùp luaät maø chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình, hoïc ñaïo. Khi hoïc ñaïo roài, phaûi trôû veà thaêm cha meï.” Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só nghe nhö vaäy, vui möøng khoân taû, haân hoan, sinh aùi, sinh laïc, beøn ñöùng daäy, daàn daàn boài döôõng thaân theå. Khi thaân theå ñaõ bình phuïc, lieàn rôøi khoûi thoân Thaâu-loâ-tra, ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu saùt chaân Phaät, baïch raèng: “Baïch Theá Toân, cha meï ñaõ cho con ôû trong Chaùnh phaùp luaät naøy chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo. Ngöôõng mong Theá Toân cho con ñöôïc theo Theá Toân xuaát gia hoïc ñaïo, thoï giôùi cuï tuùc, ñöôïc laøm Tyø-kheo.” Khi aáy Ñöùc Theá Toân ñoä Laïi-tra-hoøa-la con trai Cö só xuaát gia hoïc ñaïo, truyeàn trao giôùi cuï tuùc. Sau khi truyeàn trao giôùi cuï tuùc, Ñöùc Theá Toân ôû laïi thoân Thaâu-loâ-tra moät thôøi gian, sau ñoù Ngaøi thaâu y mang baùt laàn löôït du haønh ñeán nöôùc Xaù-veä, truù trong röøng Thaéng, vöôøn Caáp coâ ñoäc. Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la sau khi xuaát gia hoïc ñaïo, thoï giôùi cuï tuùc, soáng coâ ñoäc ôû nôi xa vaéng, taâm khoâng phoùng daät, tu haønh tinh taán. Do soáng coâ ñoäc ôû nôi xa vaéng, taâm khoâng phoùng daät, tu haønh tinh taán, ngaøi ñaït ñeán muïc ñích maø moät thieän nam töû caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo, laø chæ caàu hoaøn thaønh voâ thöôïng phaïm haïnh, ôû ngay ñôøi naøy töï tri, töï giaùc, töï chöùng ngoä, thaønh töïu an truï, bieát nhö thaät raèng: “Söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ vöõng, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh nöõa.” Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la bieát nhö phaùp roài, cho ñeán, chöùng ñaéc quaû A-la-haùn. Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la, sau khi ñaéc quaû A-la-haùn, khoaûng chín möôøi naêm troâi qua, beøn nghó raèng: “Ngaøy xöa ta ñaõ höùa xuaát gia hoïc ñaïo roài seõ trôû veà thaêm cha meï. Ta nay neân trôû veà ñeå troïn lôøi höùa ñoù.” Roài Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã saùt chaân Phaät, ngoài sang moät beân, baïch raèng: “Baïch Theá Toân, con tröôùc coù lôøi höùa, laø sau khi hoïc ñaïo roài, seõ veà thaêm cha meï. Hoâm nay con xin töø giaõ ñeå veà thaêm cha meï cho troïn lôøi höùa tröôùc.” Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân nghó: “Thieän nam töû Laïi-tra-hoøa-la11 naøy, neáu giaû söû xaû giôùi, boû ñaïo, soáng ñôøi duïc laïc nhö

cuõ, chaéc chaén khoâng coù tröôøng hôïp ñoù.” Ñöùc Theá Toân bieát vaäy, lieàn baûo: “Ngöôi haõy ñi. Nhöõng ai chöa ñöôïc ñoä, haõy ñoä; chöa giaûi thoaùt, haõy khieán cho giaûi thoaùt; tòch dieät, khieán ñöôïc tòch dieät. Laïi-tra-hoøa-la, nay tuøy yù ngöôi. Khi ñoù, Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la nghe Phaät noùi xong, caån thaän ghi nhôù, lieàn rôøi choã ngoài ñöùng daäy, cuùi laïy saùt chaân Phaät, ñi quanh ba voøng, roài ñi veà phoøng rieâng, thu xeáp ngoïa cuï, mang y oâm baùt, laàn löôït du haønh ñeán thoân Thaâu-loâ-tra, truù trong vöôøn Thi-nhieáp- hoøa, phía Baéc thoân Thaâu-loâ-tra. Khi ñeâm ñaõ qua, trôøi vöøa höøng saùng, Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la mang y oâm baùt vaøo thoân Thaâu-loâ-tra khaát thöïc. Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la nghó nhö vaày: “Ñöùc Theá Toân khen ngôïi vieäc

11. Trong nguyeân baûn: Laïi-tra-hoøa-la toäc taùnh töû Paøli: Raæhapaølo kulaputto.

thöù lôùp khaát thöïc. Ta nay ôû trong thoân Thaâu-loâ-tra naøy neân theo thöù lôùp khaát thöïc.” Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la ôû trong thoân Thaâu-loâ-tra theo thöù lôùp khaát thöïc, laàn löôït veà ñeán nhaø mình. Luùc ñoù cha cuûa Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la ñöùng trong cöûa, ñang chaûi toùc caïo raâu. OÂng ta thaáy Laïi-tra-hoøa-la ñi vaøo, lieàn noùi raèng: “Sa-moân troïc ñaàu naøy bò quyû ñen troùi chaët12, tuyeät chuûng khoâng con caùi, phaù hoaïi gia ñình ta. Ta coù moät ñöùa con, heát söùc thöông yeâu chieàu chuoäng, loøng nhöõng quyeán luyeán khoâng keå xieát, theá maø noù daãn ñi maát. Ñöøng cho noù aên! Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la ôû nhaø cha ñaõ khoâng ñöôïc boá thí, maø laïi bò ruûa xaû raèng: “Sa- moân troïc ñaàu naøy bò maøu ñen troùi chaët, tuyeät chuûng khoâng con caùi, phaù hoaïi gia ñình ta. Ta coù moät ñöùa con, heát söùc thöông yeâu chieàu chuoäng, loøng nhöõng quyeán luyeán khoâng keå xieát, theá maø noù daãn ñi maát. Ñöøng cho noù aên!” Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la nghe vaäy lieàn voäi vaøng boû ñi. Luùc ñoù ngöôøi noâ tyø cuûa cha Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la xaùch moät gioû ñoà aên thiu thoái, ñònh vaát vaøo ñoáng raùc. Toân giaû thaáy ngöôøi noâ tyø cuûa cha Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la xaùch moät gioû ñoà aên thiu thoái, ñònh vaát vaøo ñoáng raùc, lieàn noùi: “Naøy coâ em, neáu ñoà aên thiu thoái naøy ñaùng boû ñi thì neân boû vaøo baùt cuûa toâi. Toâi seõ aên.” Khi aáy, ñöùa noâ tyø cuûa cha ngöôøi noâ tyø cuûa cha Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la ñem ñoà aên thiu thoái trong gioû ñoå vaøo baùt. Ñang khi ñoå vaøo baùt, do hai daáu hieäu maø coâ nhaän ra Toân giaû; ñoù laø: tieáng noùi vaø tay chaân cuûa Toân giaû. Nhaän ra ñöôïc hai daáu hieäu naøy, noù lieàn chaïy ñeán choã cha cuûa Toân giaû13 Laïi-tra-hoøa-la, thöa: “Thöa oâng, neân bieát, caäu Laïi-tra-hoøa-la ñaõ trôû veà ñeá thoân Thaâu-loâ-tra naøy roài. OÂng neân ñeán gaëp.” Cha Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la nghe xong, raát ñoåi vui möøng phaán khôûi, tay traùi veùn aùo, tay maët vuoát söûa raâu toùc, roài ñi nhanh ñeán choã Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la. Khi ñoù Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la ñang quay maët vaøo vaùch, aên ñoà aên thiu thoái aáy. Cha Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la thaáy Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la ñang quay maët vaøo vaùch aên ñoà aên thiu thoái, noùi raèng: “Laïi-tra-hoøa-la con, ngöôøi con raát meàm maïi, thaân hình ñeïp ñeõ, thöôøng aên thöùc aên ngon. Laïi-tra-hoøa-la, taïi sao con laïi aên ñoà aên thiu thoái nhö theá? Laïi-tra-hoøa-la, vì leõ gì con ñaõ veà ñeán thoân

Thaâu-loâ-tra naøy maø khoâng veà nhaø cha meï?” Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la thöa raèng: “Thöa Cö só, con ñaõ vaøo nhaø cha, nhöng khoâng ñöôïc boá thí maø laïi bò ruûa xaû, maéng raèng: ‘Sa-moân troïc ñaàu naøy bò quyû ñen troùi chaët, tuyeät chuûng khoâng con caùi, phaù hoaïi gia ñình ta. Ta coù moät ñöùa con, heát söùc thöông yeâu chieàu chuoäng, loøng nhöõng quyeán luyeán khoâng keå xieát, theá maø noù daãn ñi maát. Ñöøng cho noù aên!’ Con nghe nhö vaäy beøn voäi vaøng boû ñi. Cha Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la noùi lôøi xin loãi raèng: “Laïi-tra-hoøa-la, con haõy tha loãi! Laïi-tra-hoøa-la, con haõy tha loãi! Cha thaät khoâng bieát Laïi-tra-hoøa-la trôû veà nhaø cha.” Roài cha Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la vôùi loøng cung kính, dìu ñôõ Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la ñöa vaøo trong nhaø, traûi choã ngoài vaø môøi ngoài. Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la beøn ngoài xuoáng. Luùc ñoù,

12. Haùn: vò haéc sôû phöôïc Paøli: imehi muiñaïkehi samaòakehi…,
vì boïn Sa-moân troïc ñaàu nay maø… 13. Baûn Paøli, baùo tin cho meï cuûa Raæahapaøla. Sau ñoù baø baùo tin cho oâng.

ngöôøi cha thaáy Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la ngoài xong, lieàn ñeán choã vôï, noùi raèng: “Naøy baø, neân bieát, thieän nam töû Laïi-tra-hoøa-la ñaõ veà laïi nhaø roài, mau söûa soaïn côm nöôùc.” Meï Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la nghe xong, raát ñoåi vui möøng, phaán khôûi, lieàn voäi vaøng söûa soaïn côm nöôùc. Soaïn côm nöôùc xong, baø lieàn mang tieàn baïc ra ñeå giöõa nhaø moät ñoáng lôùn. Ñoáng tieàn lôùn ñeán noãi moät ngöôøi ñöùng beân naøy, moät ngöôøi ngoài beân kia, khoâng troâng thaáy nhau. Doàn moät ñoáng tieàn lôùn xong, baø ñi ñeán choã Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la noùi: “Laïi-tra-hoøa-la, ñaây laø phaàn tieàn taøi cuûa meï. Coøn tieàn taøi cuûa cha con thì nhieàu voâ löôïng traêm ngaøn, khoâng theå tính ñöôïc. Nay giao heát cho con. Laïi-tra-hoøa-la con, con neân xaû giôùi, boû ñaïo, soáng ñôøi duïc laïc maø boá thí, sung söôùng tu phöôùc nghieäp. Vì sao nhö vaäy? Vì caûnh giôùi cuûa Theá Toân raát khoù, raát khoù! Xuaát gia hoïc ñaïo laïi caøng raát khoù.” Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la thöa vôùi meï raèng: “Con nay coù moät ñieàu muoán noùi meï coù chòu nghe khoâng?” Meï Laïi-tra-hoøa-la noùi: “Naøy con nhaø Cö só, coù ñieàu gì con cöù noùi, meï saün saøng nghe.” Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la thöa vôùi meï raèng: “Neân may bao vaûi môùi, ñöïng ñaày tieàn, duøng xe chôû ñeán soâng Haèng, ñoå xuoáng choã saâu. Vì sao vaäy? Vì do tieàn naøy laøm cho con ngöôøi lo khoå, saàu thöông, khoùc loùc, khoâng ñöôïc an vui.” Khi aáy, meï Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la nghó raèng: “Baèng phöông tieän naøy khoâng theå laøm cho con ta Laïi-tra-hoøa-la xaû giôùi boû ñaïo. Ta neân ñeán maáy con vôï cuõ cuûa noù, noùi nhö theá naøy: ‘Caùc con daâu ôi, caùc con neân duøng ngoïc anh laïc khi tröôùc trang ñieåm thaân theå, thöù ngoïc maø thieän nam töû Laïi-tra-hoøa-la luùc coøn ôû nhaø öa thích nhaát. Duøng thöù anh laïc naøy trang ñieåm roài, caùc con cuøng nhau ñeán beân Laïi-tra-hoøa-la, moãi ñöùa oâm moät chaân maø noùi raèng: Khoâng bieát hieàn lang coù thieân nöõ naøo ñeïp hôn toâi maø khieán cho hieàn lang boû toâi ñeå tu phaïm haïnh vì naøng?’” Nghó xong, baø ta lieàn ñeán choã caùc vôï cuõ cuûa Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la noùi nhö theá naøy: “Caùc con daâu ôi, caùc con neân duøng ngoïc anh laïc khi tröôùc trang ñieåm thaân theå, thöù ngoïc maø thieän nam töû Laïi-tra-hoøa-la luùc coøn ôû nhaø

öa thích nhaát. Duøng thöù anh laïc naøy trang ñieåm roài, caùc con cuøng nhau ñeán beân Laïi-tra-hoøa-la, moãi ñöùa oâm moät chaân maø noùi raèng: 'Khoâng bieát hieàn lang coù thieân nöõ naøo ñeïp hôn toâi maø khieán cho hieàn lang boû toâi ñeå tu phaïm haïnh vì naøng?'" Khi aáy, caùc coâ vôï cuõ cuûa Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la lieàn duøng ngoïc anh laïc khi tröôùc trang ñieåm thaân theå, thöù anh laïc maø Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la luùc coøn taïi gia öa thích nhaát. Duøng loaïi ngoïc ñoù trang ñieåm roài, lieàn keùo ñeán beân Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la, moãi ngöôøi oâm moät chaân maø noùi nhö theá naøy: "Khoâng bieát hieàn lang coù thieân nöõ naøo ñeïp hôn toâi maø khieán cho hieàn lang boû toâi ñeå tu phaïm haïnh vì naøng?" Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la noùi vôùi caùc coâ vôï cuõ raèng: "Naøy caùc coâ em, caùc coâ neân bieát, toâi khoâng phaûi vì thieân nöõ maø tu phaïm haïnh. Sôû dó toâi tu phaïm haïnh, nay ñaõ ñöôïc muïc ñích aáy. Nhöõng ñieàu Phaät daïy, nay toâi ñaõ laøm xong." Nhöõng baø vôï cuûa Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la ñöùng sang moät beân khoùc loùc rôi leä maø noùi raèng: "Toâi khoâng phaûi em gaùi cuûa hieàn lang, nhöng hieàn lang laïi goïi toâi baèng coâ em." Luùc ñoù Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la quay nhìn veà phía cha meï, noùi:

"Thöa Cö só, neáu coù thí côm, ñuùng giôø thì thí, taïi sao laøm phieàn nhau?" Baáy giôø, cha meï Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la lieàn ñöùng daäy, thaân haønh laáy nöôùc röûa, daâng ngaøi caùc moùn haøo soaïn doài daøo, ñuû caùc loaïi nhai nuoát, töï thaân chaâm chöôùc cho ngaøi aên no. AÊn xong thaâu doïn cheùn baùt, duøng nöôùc röûa xong, laáy moät caùi giöôøng nhoû ngoài rieâng nghe phaùp. Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la thuyeát phaùp cho cha meï nghe, khuyeán phaùt khaùt ngöôõng, thaønh töïu hoan hyû. Sau khi baèng voâ löôïng phöông tieän thuyeát phaùp cho hoï, khuyeán phaùt khaùt ngöôõng, thaønh töïu hoan hyû roài, ngaøi töø choã ngoài ñöùng daäy, noùi tuïng raèng: Haõy nhìn hình boùng trang söùc naøy, Traân baûo ngoïc ngaø vaø caùc thöù; Toùc uoán löôïn buoâng xuoâi phía höõu; Noát ruoài xanh, maét keû, mi daøi. Troø doái traù gaït ngöôøi si daïi, Nhöng löøa sao ñöôïc keû sang bôø! Vôùi bao nhieâu gaám voùc luïa laø, Mong laøm ñeïp thaân hình xuù ueá. Troø doái traù gaït ngöôøi si daïi; Nhöng löøa sao ñöôïc keû sang bôø! Vaø bao nhieâu höông lieäu boâi xoa, Chaâm chaám ñieåm phaán vaøng son ñoû. Troø doái traù gaït ngöôøi si daïi; Nhöng löøa sao ñöôïc keû sang bôø! AÙo tònh dieäu trang hoaøng thaân theå; Nhöng nguyeân hình huyeãn hoaëc coøn trô. Troø doái traù gaït ngöôøi si daïi; Nhöng löøa sao ñöôïc keû sang bôø! Khi nai ñaõ ñaïp tan löôùi baãy, Vaø phaù tung coảng nhoát moät ñôøi; Ta boû laïi mieáng moài, ñi maát; Ai yeâu gì troùi buoäc thaân nai? Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la noùi tuïng roài, duøng nhö yù tuùc nöông hö khoâng maø ñi. Ñeán röøng Thaâu-loâ-tra, ñi vaøo röøng aáy, traûi ni-sö-ñaøn ngoài kieát giaø döôùi caây Beä-heâ-laëc14. Baáy giôø, vua Caâu-lao-baø15 vôùi quaàn thaàn tröôùc sau vaây quanh, ngoài ôû chaùnh ñieän, baøn taùn khen ngôïi Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la raèng: "Neáu ta nghe tin thieän nam töû Laïi-tra-hoøa-la16 ñeán Thaâu-loâ-tra naøy thì ta quyeát ñeán thaêm." Khi aáy vua Caâu-lao-baø baûo thôï saên raèng: "Ngöôi haõy ñi doø xeùt röøng Thaâu-loâ-tra. Ta muoán ñeán ñoù saên." Thôï saên vaâng lôøi, lieàn ñeán doø xeùt röøng Thaâu-loâ-tra. Khi ngöôøi thôï saên doø xeùt röøng, thaáy Toân

giaû Laïi-tra-hoøa-la traûi toïa cuï ngoài kieát giaø döôùi caây Beä-heâ-laëc, lieàn nghó: “Ngöôøi

14. Beä-heâ-laëc Paøli: vibhìæaka, caây xuyeân luyeän (Terminalia belerica), coù theå duøng quaû noù laøm thuoác. 15. Caâu-lao-baø; teân vua, chuû khu vöôøn nai maø Laïi-tra-hoøa-la ñang truù. Xem No(160), kinh “A-lan-na” sau. Paøli: Koravya. 16. Haùn: Laïi-tra-hoøa-la toäc taùnh töû: Laïi-tra-hoøa-la, con trai nhaø toâng toäc, hay con nhaø gia theá.

maø vua Caâu-lao-baø cuøng quaàn thaàn ngoài taïi chaùnh ñieän baøn taùn khen ngôïi, baây giôø ôû ñaây.” Khi ngöôøi thôï saên doø xeùt röøng Thaâu-loâ-tra xong roài, trôû veà taâu vôùi vua Caâu-lao-baø raèng: “Taâu Ñaïi vöông, neân bieát, toâi ñaõ xem röøng Thaâu-loâ-tra roài. Xin theo yù Ñaïi vöông. Taâu Ñaïi vöông, Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la, ngöôøi maø Ñaïi vöông cuøng quaàn thaàn ngoài ôû chaùnh ñieän baøn taùn khen ngôïi raèng: ‘Neáu ta nghe tin thieän nam töû Laïi-tra-hoøa-la ñeán Thaâu-loâ-tra naøy, ta quyeát ñeán thaêm’. Nay Toân giaû Thieän nam töû Laïi-tra-hoøa-la hieän ñang ôû trong röøng Thaâu-loâ-tra, traûi toïa cuï ngoài kieát giaø döôùi caây Beä-heâ-laëc, Ñaïi vöông muoán gaëp coù theå ñeán ñoù.” Vua Caâu-lao-baø nghe xong, baûo ngöôøi ñaùnh xe: “Ngöôi mau mau söûa soaïn xa giaù. Ta muoán ñeán gaëp Laïi-tra-hoøa-la. Ngöôøi ñaùnh xe vaâng leänh, söûa soaïn xa giaù xong trôû laïi taâu vua: “Taâu Ñaïi vöông, neân bieát, xa giaù ñaõ söûa soaïn xong. Xin theo yù Ñaïi vöông.” Khi aáy vua Caâu-lao-baø lieàn ngoài xe ra ñi ñeán röøng Thaâu-loâ-tra. Töø xa troâng thaáy Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la, nhaø vua lieàn xuoáng xe, ñi boä ñeán choã Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la. Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la thaáy vua Caâu-lao-baø ñeán, noùi raèng: “Ñaïi vöông, nay ñeán ñaây, muoán ngoài ñaâu töï tieän ngoài, ñöôïc chaêng?” Vua Caâu-lao-baø ñaùp: “Hoâm nay tuy toâi ñeán bôø coõi cuûa mình, nhöng yù toâi muoán thieän nam töû Laïi-tra-hoøa- la môøi toâi ngoài. Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la lieàn môøi vua Caâu-lao-baø raèng: “Ñaây coù choã ngoài rieâng, xin môøi Ñaïi vöông ngoài.” Khi aáy, vua Caâu-lao-baø vôùi Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la cuøng chaøo hoûi nhau roài ngoài sang moät beân. Vua noùi vôùi Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la: “Coù phaûi ngaøi vì gia ñình suy suïp maø xuaát gia hoïc ñaïo chaêng? Neáu vì khoâng coù taøi vaät neân soáng ñôøi hoïc ñaïo, thì naøy Laïi-tra-hoøa-la, trong nhaø cuûa Caâu-lao-baø vöông gia naøy coù nhieàu taøi vaät, toâi seõ xuaát taøi vaät cho Laïi-tra-hoøa-la, khuyeân Laïi- tra-hoøa-la xaû giôùi boû ñaïo, soáng ñôøi duïc laïc maø boá thí, tuøy yù tu phöôùc nghieäp. Vì sao nhö vaäy? Laïi-tra-hoøa-la, giaùo phaùp cuûa Toân sö raát khoù, xuaát gia hoïc ñaïo laïi caøng khoù hôn”. Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la nghe xong, noùi raèng: “Ñaïi vöông nay baèng söï baát tònh môøi toâi, khoâng phaûi baèng söï thanh tònh maø môøi.” Vua Caâu-lao-baø nghe xong, hoûi: “Toâi phaûi laøm sao ñeå thænh môøi Laïi-tra-hoøa-la baèng söï thanh tònh, khoâng phaûi baèng söï baát tònh?” Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la ñaùp: “Ñaïi vöông, neân noùi nhö theá naày: ‘Laïi-tra-hoøa-la, nhaân daân trong nöôùc toâi an oån, sung söôùng, khoâng coù vieäc kinh sôï, khoâng coù ñaáu tranh, khoâng coù haø khaéc, khoâng coù khoå noâ dòch; luùa gaïo ñaày ñuû, khaát thöïc deã ñöôïc. Laïi-tra-hoøa-la soáng trong nöôùc toâi, toâi seõ uûng hoä nhö phaùp’. Ñaïi vöông, noùi

nhö vaäy goïi laø baèng söï thanh tònh môøi toâi, khoâng phaûi baèng söï baát tònh maø môøi.” Vua Caâu-lao-baø nghe xong, noùi: “Nay toâi baèng söï thanh tònh maø môøi Laïi-tra-hoøa-la; khoâng phaûi baèng söï baát tònh. Nhaân daân trong nöôùc toâi an oån, sung söôùng, khoâng coù vieäc kinh sôï, khoâng coù ñaáu tranh,

khoâng coù haø khaéc, khoâng coù khoå noâ dòch; luùa gaïo ñaày ñuû, khaát thöïc deã ñöôïc. Laïi-tra-hoøa- la soáng trong nöôùc toâi, toâi seõ uûng hoä nhö phaùp.” “Laïi nöõa, Laïi-tra-hoøa-la, coù boán tröôøng hôïp suy vi, do suy vi neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo. Nhöõng gì laø boán? Beänh suy, laõo suy, taøi saûn suy, thaân toäc suy. “Laïi-tra-hoøa-la, theá naøo laø beänh suy? Hoaëc coù ngöôøi tröôøng kyø bò beänh; beänh taät raát naëng, quaù ñau ñôùn, ngöôøi aáy nghó raèng: ‘Ta tröôøng kyø bò beänh; beänh taät raát naëng, quaù ñau ñôùn. Ta thaät coù duïc voïng nhöng khoâng soáng ñôøi duïc laïc ñöôïc. Ta nay neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo’. Sau ñoù, ngöôøi aáy vì beänh suy neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo. Ñoù goïi laø beänh suy. “Laïi-tra-hoøa-la, theá naøo goïi laø laõo suy? Hoaëc coù ngöôøi tuoåi giaø, caùc caên suy yeáu, tuoåi thoï gaàn heát, ngöôøi aáy nghó raèng: ‘Ta tuoåi ñaõ giaø, caùc caên suy yeáu, tuoåi thoï gaàn heát, ta thaät coù duïc voïng nhöng khoâng theå soáng ñôøi duïc laïc, ta nay neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca- sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo’. Sau ñoù, ngöôøi aáy vì laõo suy neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo. Ñoù goïi laø laõo suy. “Laïi-tra-hoøa-la, theá naøo laø taøi saûn suy? Hoaëc coù ngöôøi baàn cuøng coâ theá, ngöôøi aáy nghó raèng: ‘Ta baàn cuøng coâ theá, ta neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo’. Sau ñoù, ngöôøi aáy vì taøi saûn suy neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo. Ñoù goïi laø taøi suy. “Laïi-tra-hoøa-la, theá naøo goïi laø thaân toäc suy? Hoaëc coù ngöôøi baø con tuyeät töï, cheát tuyeät, khoâng coøn moät ai, ngöôøi aáy nghó raèng: ‘Ta nay baø con tuyeät töï, cheát tuyeät, khoâng coøn moät ai. Ta neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo’. Sau ñoù ngöôøi aáy vì thaân suy neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo. Ñoù goïi laø thaân suy. “Laïi-tra-hoøa-la khi xöa khoâng beänh hoaïn, an oån troïn veïn, ñöôøng tieâu hoùa ñieàu hoøa, khoâng laïnh khoâng noùng, bình chaùnh an laïc, thuaän hoøa khoâng tranh chaáp; do ñoù, caùc thöù ñoà aên meàm hay cöùng ñöôïc deã daøng tieâu hoùa, an oån. Nhö vaäy, Laïi-tra-hoøa-la chaúng phaûi vì beänh suy maø caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo. “Laïi-tra-hoøa-la khi xöa vaøo tuoåi nieân thieáu, toùc ñen oùng möôùt, thaân theå khoûe maïnh, roài xöôùng ca taáu nhaïc, maëc tình thoûa thích. Laïi chöng dieän thaân theå, thöôøng thích daïo chôi. Luùc aáy baø con khoâng ai muoán ñeå ngaøi hoïc ñaïo; cha meï khoùc loùc, lo saàu aùo naõo, cuõng khoâng cho ngaøi xuaát gia hoïc ñaïo. Nhöng ngaøi caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo. Nhö vaäy, Laïi-tra-hoøa-la khoâng vì laõo suy maø

caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo. “Laïi-tra-hoøa-la ôû trong thoân Thaâu-loâ-tra naøy, veà phaàn taøi vaät, gia ñình ngaøi laø ñeä nhaát, laø toái ñaïi, laø toái thaéng, laø toái thöôïng. Nhö vaäy, Laïi-tra-hoøa-la khoâng vì taøi saûn suy maø caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo. “Laïi-tra-hoøa-la ôû trong röøng Thaâu-loâ-tra naøy, caùc baø con giaøu coù ñeàu coøn soáng. Nhö vaäy, Laïi-tra-hoøa-la khoâng phaûi vì thaân toäc suy maø caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo. “Laïi-tra-hoøa-la, ñoái vôùi boán tröôøng hôïp suy vi aáy, hoaëc do moät suy vi naøo ñoù neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo, nhöng

toâi thaáy Laïi-tra-hoøa-la khoâng coù moät suy vi naøo khaû dó khieán Laïi-tra-hoøa-la caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo. Laïi-tra-hoøa-la hieåu bieát theá naøo vaø ñöôïc nghe nhöõng gì maø caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo?” “Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la ñaùp: “Ñaïi vöông, Theá Toân laø ñaáng ñaõ bieát, ñaõ thaáy, laø Nhö Lai, Voâ Sôû Tröôùc, Ñaúng Chaùnh Giaùc, ñaõ giaûng thuyeát boán söï. Toâi hoan hyû chaáp nhaän ñieàu aáy; toâi thaáy, nghe, hieåu bieát ñieàu aáy, neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo. “Nhöõng gì laø boán17? Ñaïi vöông, theá gian naøy khoâng ñöôïc baûo veä, khoâng ñaùng nöông töïa . Theá gian naøy nhaát thieát phaûi ñi ñeán söï giaø nua19. Theá gian naøy khoâng thöôøng, caàn 18

phaûi boû ñi20. Theá gian naøy khoâng coù söï thoûa maõn, khoâng coù söï bieát ñuû, laø toâi tôù cuûa aùi21.” Vua Caâu-lao-baø hoûi: “Laïi-tra-hoøa-la, nhö ngaøi vöøa noùi, ‘Ñaïi vöông, theá gian naøy khoâng ñöôïc baûo veä, khoâng ñaùng nöông töïa’. Nhöng, Laïi-tra-hoøa-la, toâi coù con, chaùu, anh, em, beø ñaûng, töôïng quaân, xa quaân, maõ quaân, boä quaân, thaûy ñeàu gioûi baén, gioûi choáng cöï, nghieâm nghò, doõng maõnh nhö vöông töû, löïc só, Baùt-la-khieân-ñeà, Ma-ha-naêng-giaø22; laïi coù ngöôøi xem töôùng, coù keû truø möu, coù ngöôøi tính toaùn, coù keû thoâng hieåu ñieån saùch, coù ngöôøi gioûi ñaøm luaän, coù quaân thaàn, coù quyeán thuoäc, ngöôøi trì chuù, keû bieát chuù, baát cöù phöông naøo coù söï khuûng boá thì coù keû cheá phuïc, ngaên caûn. Neáu nhö lôøi Laïi-tra-hoøa-la noùi, ‘Ñaïi vöông, theá gian naøy khoâng ñöôïc baûo veä, khoâng ñaùng nöông töïa,’ thì naøy Laïi-tra-hoøa- la, noùi nhö theá coù nghóa gì?” Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la ñaùp: “Ñaïi vöông, baây giôø toâi hoûi nhaø vua, xin tuøy theo söï hieåu bieát maø traû lôøi. Ñaïi vöông, thaân naøy coù beänh chaêng?” Vua Caâu-lao-baø ñaùp: “Laïi-tra-hoøa-la, nay thaân naøy cuûa toâi thöôøng coù phong beänh23. Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la hoûi: “Ñaïi vöông, khi phong beänh boäc phaùt raát traàm troïng, raát ñau ñôùn, thì naøy Ñaïi vöông, luùc aáy coù theå baûo boïn con chaùu, anh em, hoï haøng thaân thích, töôïng quaân, xa quaân, maõ quaân, boä quaân, thaûy ñeàu gioûi baén, gioûi choáng cöï, nghieâm nghò, doõng maõnh nhö vöông töû, löïc só, Baùt-la-khieân-ñeà, Ma-ha-naêng-giaø, keû xem töôùng, keû truø möu, ngöôøi tính toaùn, keû thoâng hieåu ñieån saùch, ngöôøi gioûi ñaøm luaän, quaân thaàn quyeán thuoäc, keû trì chuù, ngöôøi bieát chuù, raèng ‘Caùc ngöôi

haõy ñeán, taïm thôøi thay theá ta chòu söï khoå sôû ñau ñôùn ñeå ta khoûi beänh,

17. Boán söï kieän theo No.69: laõo, beänh, aùi, töû. No.68: ñaïi loaïi nhö vaäy. Paøli vaø baûn Haùn naøy töông ñoàng veà ñaïi cöông. 18. Paøli: attaøòo loko anabhissaro'ti, theá giôùi naøy voâ hoä, voâ chuû. 19. Haùn: thuù höôùng laõo phaùp Paøli: upanìyyati loko addhuvo ti, theá gian naøy khoâng beàn vöõng, bò loâi cuoán ñi. 20. Paøli: assako loko sabbaö pahaøya gamanìyan ti, theá giôùi naøy khoâng sôû höõu; caàn xaû boû taát caû khi ra ñi. Trong baûn Haùn, assaka, "khoâng coù sôû höõu" ñöôïc ñoïc laø asassaka, "khoâng thöôøng haèng". 21. Haùn: vi aùi taåu söù Paøli: uøno loko atitto taòhaødaøso ti, theá gian naøy thieáu thoán, khoâng thoûa maõn, noâ leä cuûa khaùt aùi. 22. Baùt-la-khieân-ñeà, Ma-ha-naêng-giaøkhoâng roõ teân cuûa ai. Ñaïi taïng kinh saùch daãn, vol.1 cho laø teân cuûa moät ngöôøi. Hoaëc giaû laø teân moät con voi chuùa (Ma-ha-naêng-giaø: mahaønaøga). 23. Haùn: phong beänh Paøli: anusaøyiko aøbaødho, beänh thoáng phong maõn tính.

an laïc' ñöôïc chaêng?" Vua Caâu-lao-baø ñaùp: "Khoâng ñöôïc. Vì sao vaäy? Toâi töï gaây nghieäp; nhaân bôûi nghieäp, duyeân bôûi nghieäp, rieâng mình chòu khoå sôû ñau ñôùn." Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la baûo: "Ñaïi vöông, theá cho neân Ñöùc Theá Toân daïy raèng 'Theá gian naøy khoâng ñöôïc baûo veä, khoâng ñaùng nöông töïa. Toâi muoán nhaãn laïc ñieàu ñoù, toâi thaáy, nghe, hieåu bieát ñieàu ñoù neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo." Vua Caâu-lao-baø noùi raèng: "Nhö Laïi-tra-hoøa-la ñaõ noùi, 'Ñaïi vöông, theá gian naøy khoâng ñöôïc baûo veä, khoâng ñaùng nöông töïa'. Naøy Laïi-tra-hoøa-la, toâi cuõng muoán nhaãn laïc ñieàu ñoù. Vì sao nhö vaäy? Theá gian naøy quaû thaät khoâng ñöôïc baûo veä, khoâng ñaùng nöông töïa." Vua Caâu-lao-baø laïi hoûi: "Nhö Laïi-tra-hoøa-la ñaõ noùi, 'Ñaïi vöông, theá gian naøy taát caû ñeàu ñi ñeán choã giaø nua'. Laïi-tra-hoøa-la, noùi nhö vaäy coù nghóa gì?" Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la ñaùp: "Ñaïi vöông, baây giôø toâi hoûi nhaø vua, xin tuøy theo söï hieåu bieát maø traû lôøi. Luùc Ñaïi vöông coøn hai möôi boán tuoåi hay hai möôi laêm tuoåi thì nhö theá naøo? Khi aáy söï nhanh nheïn nhö theá naøo ñoái vôùi ngaøy nay? Khi aáy, gaân söùc, hình theå, nhan saéc nhö theá naøo ñoái vôùi ngaøy nay?" Vua Caâu-lao-baø ñaùp: "Khi toâi coøn hai möôi boán hay hai möôi laêm tuoåi, töï nhôù laïi thôøi aáy, söï nhanh nheïn, gaân söùc, hình theå, nhan saéc khoâng ai hôn toâi. Laïi-tra-hoøa-la, toâi nay ñaõ giaø nua, caùc caên luïn baïi, maïng soáng saép chaám döùt, tuoåi ñaày taùm möôi, ñaâu coù maïnh khoûe nhö xöa." Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la noùi: "Ñaïi vöông, theá cho neân Ñöùc Theá Toân daïy raèng: 'Theá gian naøy, taát caû ñeàu ñi ñeán choã giaø nua'. Toâi muoán tieáp nhaän ñieàu ñoù, toâi thaáy, nghe, hieåu bieát ñieàu ñoù neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín töø boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo." Vua Caâu-lao-baø noùi: "Nhö Laïi-tra-hoøa-la noùi, 'Ñaïi vöông, theá gian naøy taát caû ñeàu ñi ñeán choã giaø nua'. Toâi cuõng muoán tieáp nhaän ñieàu ñoù. Vì sao nhö vaäy? Theá gian naøy quaû thaät taát caû ñeàu ñi ñeán choã giaø nua." Vua Caâu-lao-baø laïi hoûi: "Nhö Laïi-tra-hoøa-la ñaõ noùi, 'Ñaïi vöông, theá gian naøy voâ thöôøng, caàn phaûi boû ñi'. Laïi-tra-hoøa-la, noùi nhö vaäy laïi coù nghóa gì?" Toân

giaû Laïi-tra-hoøa-la ñaùp: “Ñaïi vöông, baây giôø toâi hoûi nhaø vua, xin tuøy theo söï hieåu bieát maø traû lôøi. Ñaïi vöông, coù nöôùc Caâu-laâu-saáu doài daøo, haäu cung doài daøo, kho taøng doài daøo khoâng?” Vua Caâu-lao-baø ñaùp: “Ñuùng vaäy!” Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la laïi hoûi: “Ñaïi vöông, coù nöôùc Caâu-laâu-saáu doài daøo, haäu cung doài daøo, kho taøng doài daøo, neáu thôøi gian ñaõ ñeán, khoâng theå nöông töïa, chòu ñöïng söï tan vôõ, taát caû ñôøi naøy ñeàu ñi ñeán choã dieät vong; luùc ñoù nöôùc Caâu-laâu-saáu doài daøo, haäu cung doài daøo, kho taøng doài daøo, coù theå töø ñôøi naøy mang qua ñôøi sau khoâng?”

Vua Caâu-lao-baø ñaùp: “Khoâng ñöôïc. Vì sao nhö vaäy? Toâi phaûi ñôn ñoäc, coâ thaân, cuõng khoâng baïn beø, töø ñôøi naøy maø ñi ñeán ñôøi sau.” Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la noùi: “Theá cho neân Ñöùc Theá Toân daïy raèng: ‘Theá gian naøy voâ thöôøng, caàn phaûi boû ñi’. Toâi muoán nhaãn laïc ñieàu ñoù, toâi thaáy, nghe, hieåu bieát ñieàu ñoù neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín xuaát gia, töø boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo.” Vua Caâu-lao-baø noùi: “Nhö Laïi-tra-hoøa-la ñaõ noùi, ‘Ñaïi vöông, theá gian naøy voâ thöôøng, caàn phaûi boû ñi’. Toâi cuõng muoán nhaãn laïc ñieàu ñoù. Vì sao? Theá gian naøy quaû thaät voâ thöôøng, caàn phaûi boû ñi.” Vua Caâu-lao-baø laïi hoûi: “Nhö Laïi-tra-hoøa-la ñaõ noùi, ‘Ñaïi vöông, theá gian naøy khoâng coù söï thoûa maõn, khoâng coù söï bieát ñuû, laø toâi tôù cuûa aùi’. Laïi-tra-hoøa-la, noùi ñieàu naøy, nhö vaäy coù nghóa gì?” Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la ñaùp: “Ñaïi vöông, baây giôø toâi hoûi nhaø vua, xin tuøy theo söï hieåu bieát maø traû lôøi. Coù nöôùc Caâu-laâu-saáu doài daøo, haäu cung doài daøo, kho taøng doài daøo khoâng?” Vua Caâu-lao-baø ñaùp: “Ñuùng vaäy.” Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la laïi hoûi: “Coù nöôùc Caâu-laâu-saáu doài daøo vaø haäu cung doài daøo, kho taøng doài daøo; neáu coù moät ngöôøi töø phöông Ñoâng ñeán, ñaùng tín nhieäm, khoâng löøa doái, noùi vôùi nhaø vua raèng: Toâi töø phöông Ñoâng ñeán, thaáy nöôùc aáy voâ cuøng giaøu coù an vui, nhaân daân ñoâng ñuùc.” Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la laïi noùi: “Phöông Nam, phöông Taây, phöông Baéc cuõng nhö vaäy. Töø bôø bieån lôùn, neáu coù moät ngöôøi ñeán, ñaùng tín nhieäm, khoâng löøa doái, noùi vôùi nhaø vua raèng: Toâi töø bôø bieån lôùn ñeán, thaáy nöôùc aáy voâ cuøng giaøu coù an laïc, nhaân daân ñoâng ñuùc.” Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la noùi: “Ñaïi vöông, theá cho neân Ñöùc Theá Toân daïy raèng: ‘Theá gian naøy khoâng coù söï thoûa maõn, khoâng coù bieát ñuû, laø toâi tôù cuûa aùi’. Toâi muoán nhaãn laïc ñieàu ñoù; toâi thaáy, nghe, hieåu bieát ñieàu ñoù neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo.” Vua Caâu-lao-baø noùi: “Nhö Laïi-tra-hoøa-la ñaõ noùi, ‘Ñaïi vöông, theá gian naøy khoâng coù söï thoûa maõn, khoâng coù söï bieát ñuû, laø toâi tôù cuûa aùi’. Toâi cuõng muoán nhaãn laïc ñieàu ñoù. Vì sao? Vì theá gian naøy quaû khoâng coù söï thoûa maõn, khoâng coù söï bieát ñuû, laø toâi tôù cuûa aùi.” Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la noùi: “Ñöùc Theá Toân, laø ñang ñaõ bieát, ñaõ thaáy, laø Nhö Lai, Voâ Sôû Tröôùc Ñaúng Chaùnh Giaùc, noùi cho toâi nghe boán vieäc naøy. Toâi muoán nhaãn laïc ñieàu ñoù neân caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca- sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo.” Luùc ñoù, Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la noùi tuïng raèng: Ta thaáy ngöôøi theá gian, Coù cuûa, ngu

khoâng thí; Ñöôïc cuûa roài caàu theâm, Xan tham chöùa chaát cuûa. Nhaø vua ñöôïc thieân haï,

Chænh ngöï tuøy söùc mình.
Trong nöôùc khoâng bieát ñuû,
Laïi tìm ôû nöôùc ngoaøi.
Nhaø vua vaø nhaân daân
Chöa lìa duïc, maïng vong.
Xoûa toùc, vôï con khoùc;
OÂi thoâi, khoå khoù ngaên.
Boù chaên ñeäm choân caát;
Hoaëc chaát cuûi hoûa thieâu.
Duyeân ñi ñeán ñôøi sau;
Thieâu roài vaãn ngu daïi.
Cheát roài cuûa khoâng theo;
Vôï con vaø noâ tyø,
Cuûa nhieàu cuøng chung höôûng;
Ngu, trí, cuõng vaäy thoâi.
Ngöôøi trí chaúng aâu lo;
Keû ngu oâm saàu thaûm.
Theá neân trí tueä hôn;
Böôùc veà neûo chaùnh giaùc.
Chaáp chaët theo coù Höõu,
Keû ngu gaây haïnh aùc.
Vôùi phaùp, laøm phi phaùp;
Duøng söùc cöôõng ñoaït ngöôøi.
Keùm trí baét chöôùc theo;
Ngu laøm nhieàu haïnh aùc.
Nhaäp thai ñeán ñôøi sau,
Luoân luoân chòu sanh töû.
Ñaõ thoï sanh ra ñôøi,
Chæ laøm caùc vieäc aùc.
Nhö giaëc bò baét troùi;
Töï laøm aùc haïi mình.
Chuùng sanh naøy nhö theá,
Cho maõi ñeán ñôøi sau.
Do nghieäp mình ñaõ taïo
Töï laøm aùc haïi mình.
Nhö traùi chín töï ruïng;
Giaø treû cuõng nhö vaäy.

Muoán trang ñieåm, yeâu thích;
Taâm höôûng saéc toát xaáu;
Bò duïc troùi buoäc haïi;
Do duïc sanh kinh haõi.
Vua, toâi thaáy giaùc naøy,
Bieát Sa-moân vi dieäu.
Toân giaû Laïi-tra-hoøa-la thuyeát nhö vaäy vua Caâu-lao-baø sau khi nghe lôøi Toân giaû Laïitra-hoøa-la thuyeát xong, hoan hyû phuïng haønh.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.